

Aastat 30 tagasi oli veel Roela Suurmetsas, mis tol ajal alles puutumata, hiiglakuuski kuni 4.5 m ümbermõõduga. Puiestikkudes on üli vanu tammi, pärni ja pajusid.

Roela Suurmetsa hiiglakuuskedest nimetati kaht kõige suuremat „leivakuuskedeks“, sest kui „päike otse nende latva paistnud, siis teadnud teolised, et aeg on käes leiba võtta“. Need „leivakuused“ ostis Tallinna muusikariistade-tehase omanik August Kristall ära.

Puiestikkude hiiglapuid on end. Ülikooli Botaanika-aia adjuutor E. Lundström 1921. a. sügisel mõõtnud. Kõige jämedam on arvatavasti Kuremaa mõisa pargis kasvav pärn, mille ümbermõõt 4.40 m. Sealsamas kasvab järve kaldal hiigla-sanglepp, mis kõige jämedamast kohast 3.63 m. Luua puiestikus on haruldaselt jäme (ümbermõõt 3.14 m) lehtmänd, ja kirikuõpetaja aias Palamusel on ühe tamme ümbermõõt 3.5 m.

Viimaste aastakümnete jooksul on metsa palju maha raiutud. Nii näiteks Kaarepere laanes „Loppoja kuusik“ ja „Pealiku mets“ (end. Pikkjärve kõrtsist põhja pool) ning Roelas Linnamäe mets ja osa Suurmetsast. Mõisate jaotamisel läksid puiestikud jaolt uutele omanikele, kes nende eest vähe hoolitsevad.

Tähtsamaiks heinamaiks on lõikheinastutega sood (Kuremaa järve ümbrus, Raadivere, Amme ehk Amedi, Visusti, Verioja ja Leedi soo). Turbarabadest on, peale Kaanjärve raba, mainitavad Palamuse külast kirde pool asetsev Papi raba, Tõnusaare raba Kuremaa järvest edela pool, Tani soo Ehavere nõmmest lõuna ja kagu pool ning Ilmjärve raba lõunapiiril.

Metsamarju ja seeni on kihelkonna kesk- ja lääneosas vähe. Rohkem on neid Roela metsades. Papi rabas leidub murakaid.

Veetaimede poolest on Pikkjärv ja Prossa järv rikkad. Suured alad on kupulehtedega ja valgete vesiroosidega kaetud ja kaldaäärtel kasvavad laiad kõrgastikud. Palju on ka hundinuie ehk sudepurikaid ja ahvenheinu ehk penikeeli. Kuremaa järve kõval põhjal kasvab peaasjalikult kardheina, mis moodustab kuni 0.5 m paksuse katte. Randadelt on levinud kaugele järve sisse pilliroog ja kohati (iseäranis edelarannal, Tõnusaare raba kaldal, kus põhi mudasem) kõrkjas.

Loomad. Suuremaid kiskjaid elajaid ei leidu. Amme jões on nähtud üksikuid saarmaid. Salaküttimine ilmasõja-aegsete sõjavõimude ja kohalikkude elanikkude poolt on viinud kitsed Luua metsas pea kadumisele. 1921. a. asutatud Kaarepere kütisalk on võtnud nad oma hoiu alla, kui ka faasanid, keda Luua metsas väikesel arvul leidub. — Väärtuslikumaid kalu on vähe. Turbi tuleb muu seas Veriojas ette. Kuremaa järves on ahvenaid palju, Prossa järves ja Pikkjärves hauge, linaskeid ja latikaid. Lutse leidub Amme jões ja Veriojas. Kalade arv, mis oli varemini iseäranis Pikkjärves suur, on vähenemas. Vähke on Kuremaa järves, mille lubjane põhi nendele kohane, Amme jões ning Veriojas. Luua mõisa endine omanik v. Oettingen laskis neid ka Prossa järve, kuid tagajärjeta.